

رضا فرمانی اردهایی^۱

چکیده

گردشگری روستایی، یکی از شاخص‌های عمده ساختاری و کارکردی برنامه‌های توسعه، در بسیاری از کشورهای جهان می‌باشد و از بخش‌های مهم در فعالیتهای اقتصادی و ایجاد زیرساخت‌ها برای نیل به توسعه پایدار است. گردشگری روستایی، گردشگری در محیط روستایی است که بر فرهنگ و بافت سنتی روستا، هنر و صنایع روستایی و آداب و رسوم سنتی تأکید دارد و می‌تواند با برنامه‌ریزی اصولی و مناسب، شناسایی مزیت‌ها و محدودیت‌های آن در توسعه مناطق روستایی، نقش مؤثری ایفا کند. مناطق روستایی کشور ایران مناظر طبیعی زیبا، روستاهای ساحلی، کوهستانی و جنگلی و تفاوت‌های اقلیمی بسیار زیاد و همچنین ترکیبی از آداب و سنن محلی نشأت گرفته از تنوع فرهنگی هستند که می‌تواند محیطی راحت، فرح‌بخش و جذاب را برای گردشگران فراهم آورد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که روستای اردها به‌پشتوانه برخورداری از مواهب طبیعی، اقلیم مناسب و منابع غنی آب، پتانسیل‌های مناسبی برای توسعه فعالیت‌های گردشگری روستایی را دارا می‌باشد. بنابراین این روستا با داشتن چنین جاذبه‌ها و پتانسیل‌هایی می‌تواند جایگاه ویژه‌ای در حوزه گردشگری کشور ایران داشته باشد و توسعه آن باعث تحول اقتصادی و اجتماعی در روستای هدف گردشگری اردها و در سطح کلان می‌تواند منجر به پیشرفت، گسترش و اشاعه فرهنگ، تمدن و صنعت گردشگری کشور ایران در سطوح بین‌المللی و جهانی شود.

واژگان کلیدی: گردشگری روستایی، ایران، روستای اردها.

۱. مقدمه

گردشگری روستایی، عبارت است از همه فعالیت‌های گردشگری در محیط روستایی، با توجه به فرهنگ و بافت سنتی روستا، هنر و صنایع روستایی و آداب و رسوم سنتی است که می‌توان با برنامه‌ریزی اصولی و مناسب، شناسایی مزیت‌ها و محدودیت‌های آن در توسعه مناطق روستایی نقش مؤثری ایفا کرد. (افراخته، ۱۳۹۳: ۱۳۰) صنعت گردشگری روستایی دارای پتانسیل‌های بسیاری است که می‌تواند جزو گزینه‌های مناسب برای کسب درآمد، اشتغال‌زایی و ایجاد تغییرات مثبت در درآمد روستایی در نظر گرفته شود؛ این موضوع نیازی محسوس برای توسعه و احیای اقتصاد روستایی است که علاوه بر گسترش گردشگری، باعث ورود روش‌های امروزین کشاورزی در نواحی روستایی شود. صنعت گردشگری و توسعه آن ابزاری ضروری برای برنامه‌ریزی توسعه روستاها به‌شمار می‌آید، گردشگری روستایی به شکوفایی اقتصاد روستایی و ایجاد راهی برای عرضه تولیدات محلی و ایجاد ارزش افزوده بسیار کمک می‌کند. (Augustin؛ 1998).

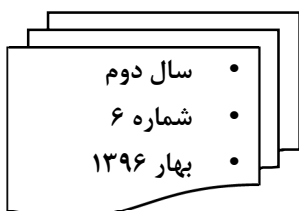
صنعت گردشگری روستایی، فعالیتی پیچیده و حساس است و نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و هدفمند می‌باشد و در برخورد با آن باید هوشمندانه عمل نمود. صنعت گردشگری، امروزه در ردیف موفق‌ترین صنایع جهان محسوب می‌شود؛ زیرا نتایج و دستاوردهای قابل توجهی مانند: کسب درآمد سرشار ارزی، توسعه روابط علمی- فرهنگی، ایجاد اشتغال به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم و نمایش ثبات و امنیت در کشور را به‌دنبال دارد؛ از آنجا که رشد اقتصادی این صنعت بالاست، می‌توان آن را عمده‌ترین صنعت درآمدزا و اصلی‌ترین پشتوانه اقتصادی جهان آینده پیش‌بینی کرد (یعقوبی، ۱۳۹۲: ۱۸۳). کشور ایران به‌لحاظ برخورداری از بافت روستایی خاص در مناطق و استان‌های مختلف و وجود جاذبه‌های مختلف فرهنگی- اجتماعی، اقتصادی، طبیعی- اکولوژیکی و ... یکی از کشورهای مستعد و پتانسیل‌دار برای توسعه گردشگری روستایی و کسب درآمد به‌منظور بهبود کیفیت زندگی روستاییان می‌باشد. در کشور ایران ۴۶۴ روستای هدف گردشگری تعیین شده (www.sazesafar.com) و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مسئول تدوین و تهیه اطلاعات از ویژگی‌های روستاهای هدف گردشگری است. سکونتگاه‌های روستایی کشور ایران با مسائل و مشکلاتی از قبیل: مهاجرت‌های روستایی، پایین بودن سطح اشتغال، پایین بودن سطح بهره‌وری در بخش کشاورزی، فقدان یا کمبود زیربنای رفاهی و خدماتی مواجه است؛ این درحالی است که تعداد قابل توجهی از این‌گونه سکونتگاه‌ها به‌لحاظ موقعیت مکانی و داشتن عناصر مهم جذب گردشگر، مانند مناظر طبیعی، آثار باستانی، تنوع اقلیمی، آداب و سنن اجتماعی، زمینه‌های مناسبی برای توسعه فعالیت‌های گردشگری دارند. از این‌رو، در این تحقیق ضمن آشنایی با پتانسیل‌های گردشگری روستایی و تأثیر آن در توسعه مناطق روستایی و صنعت گردشگری کشور ایران، به بررسی نقش و عملکرد روستاها و گردشگری روستایی در توسعه این صنعت پویا در کشور ایران خواهیم پرداخت.

۲. روش تحقیق

این تحقیق به لحاظ روش توصیفی- تحلیلی است و از نظر هدف کاربردی است. در این تحقیق با استفاده از کتاب‌ها و مقالات معتبر داخلی و خارجی و با استفاده از نقشه‌های جغرافیایی به دنبال بررسی نقش و عملکرد روستاها در توسعه گردشگری ایران هستیم.

۳. پیشینه گردشگری، گردشگری روستایی در ایران و انواع آن

کشور ایران با داشتن منابع سرشار و زیبای طبیعی جزء یکی از ده‌کانون شکل‌گیری تمدن بشری در جهان به‌شمار می‌رود. در زمینه صنعت گردشگری، ظاهراً به‌ویژه از قرن هفدهم میلادی است که ایران به‌عنوان کشور توریستی مورد توجه جهانگردان و گردشگران قرار گرفته است. این زمان را می‌توان نقطه عطف توجه به گردشگری ایران برشمرد؛ اما قرن نوزدهم قرنی متفاوت در تاریخ گردشگری ایران

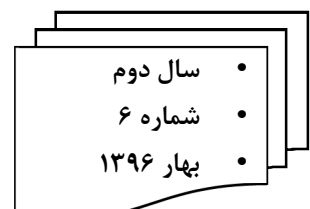

است چراکه در طول این سده دیپلمات‌ها، سپاهان، بازرگانان، باستان‌شناسان، محققان و افراد کنجکاو دیگر به کشور ایران سفر کردند. صنعت گردشگری ایران از سال ۱۳۱۴ شمسی با تأسیس اداره امور جهانگردی که وابسته به وزارت کشور بود، شکل رسمی به خود گرفت (افراخته، ۱۳۹۳: ۱۲۸).

گردشگری روستایی به‌عنوان جزئی از مجموعه صنعت گردشگری در کشورهایی که جمعیت روستایی قابل توجهی دارند، دارای اهمیت فوق‌العاده می‌باشد؛ این نوع گردشگری می‌تواند با برنامه‌ریزی اصولی و مناسب و شناسایی موانع و محدودیت‌های گردشگری منجر به توسعه پایدار نواحی روستایی شود. در بسیاری از مناطق روستایی، گردشگری به‌عنوان یک بخش طبیعی از بافت اقتصادی و اجتماعی در کنار کشاورزی پذیرفته شده است. به‌طور کلی گردشگری روستایی از دو دیدگاه حائز اهمیت است: ۱) به‌عنوان یک فعالیت گسترده جهانی ۲) تأکید بر توسعه سیاست‌های منطقه‌ای و محلی. بنابر تعریف کمیسیون جامعه اروپا، گردشگری روستایی تنها شامل گردشگری کشاورزی نمی‌شود؛ بلکه همه جاذبه‌هایی را که برای گردشگران در مناطق روستایی وجود دارند، دربر می‌گیرد. از دلایل اصلی توجه به گردشگری روستایی می‌توان نقش آن در افزایش درآمد روستاییان، میزان مهاجرت‌های روستایی به شهر، به‌روز کردن اطلاعات روستاییان از طریق تماس با گردشگرها و ... نام برد (یعقوبی، ۱۳۹۲: ۱۸۴).

مناطق روستایی ایران با دارا بودن مناظر طبیعی زیبا، روستاهای ساحلی، کوهستانی و جنگلی و تفاوت‌های اقلیمی بسیار زیاد و همچنین ترکیبی از آداب و سنن محلی که نشئت گرفته از تنوع فرهنگی است، می‌تواند محیطی راحت، فرح‌بخش و جذاب را برای گردشگران فراهم آورد. صنعت گردشگری روستایی از یک طرف با تنوع بخشی به اقتصاد محلی و از طرف دیگر با تحرک رشد اقتصاد محلی می‌تواند نقش ارزنده‌ای در توسعه مناطق روستایی و در نهایت توسعه ملی ایفا نماید. در توسعه گردشگری روستایی باید چهار بعد؛ پایداری اکولوژیکی (حفظ و بهبود تنوع زیست محیطی و بیولوژیکی)؛ پایداری فرهنگی (حفظ و بهبود ارزش‌های انسانی و فرهنگی)؛ پایداری اقتصادی (کارآمدی اقتصادی و حمایت از منابع نسل‌های آتی) و پایداری محلی (توجه به خواسته‌های مردم محلی و توانمندسازی آن‌ها) مورد توجه ویژه قرار گیرد (ضیایی شروان و براتی، ۱۳۸۵: ۳۰-۲۷).

کنفرانس جهانی گردشگری روستایی، گردشگری روستایی را شامل انواع گردشگری با برخورداری از تسهیلات و خدمات رفاهی در نواحی روستایی می‌داند که امکان بهره‌مندی از منابع طبیعی و جاذبه‌های طبیعت را همراه با مشارکت در زندگی روستایی (برای مثال کار در مزرعه) فراهم می‌آورد (رضوانی، ۱۳۸۷: ۲۷). گردشگری روستایی به مجموعه فعالیت‌هایی اطلاق شده است که از طریق فعالیت‌های گردشگری، مانند تأمین اقامت‌گاه، غذا و یادگیری و آموزش درباره روستا و مزرعه درآمدهایی را برای ساکنان آن سکونتگاه‌های روستایی ایجاد می‌کند (افتخاری وقادری، ۱۳۸۱: ۲۷). گردشگری روستایی به تمامی فعالیت‌هایی گفته می‌شود که به‌وسیله کشاورزان، مردم و دولت‌ها برای تفریح و استراحت گردشگران و همچنین جذب گردشگران به نواحی روستایی ارائه می‌شود (رضوانی، زاده ۱۳۷۴: ۳۲ به نقل از یعقوب زاده). گردشگری روستایی عبارت است از: فعالیت‌ها و گونه‌های مختلف گردشگری در محیط‌های مختلف روستایی و پیرامون آنها که دربردارنده ارزش‌ها و آثار متفاوتی برای محیط‌زیست روستا (طبیعی و انسانی) است (Soteriades, 2002: 617). گردشگری روستایی فعالیتی چند وجهی و پیچیده است که فعالیت‌هایی مثل گذران تعطیلات در مزرعه، طبیعت‌گردی، پیاده‌روی، کوهنوردی، سوارکاری، ماجراجویی، بهداشت و سلامت، شکار و ماهیگیری، سفرهای آموزشی و پژوهشی، فرهنگ و هنر، میراث تاریخی و در پاره‌ای از نواحی گردشگر بازدید از جوامع قومی و نژادی را دربر می‌گیرد (OECD, 1994: 15). گردشگری روستایی شامل یکسری فعالیت‌های مختلف گردشگری مثل گردشگری کشاورزی (مزرعه)، طبیعت‌گردی، گردشگری طبیعی، سوارکاری، گردشگری فعالانه و

-----نقش و عملکرد روستاها و گردشگری روستایی در توسعه گردشگری ایران (مطالعه موردی: روستای هدف گردشگری اردها)

ماجراجویانه، گردشگری فرهنگی و میراث و گردشگری غذا و نوشیدنی است (Lane, 2009). گردشگری روستایی یک نوع فعالیت متنوع است که گردشگر در یک محیط طبیعی با چشم اندازی منحصر به فرد خارج از محل سکونت خود روبرو می‌شود (Sharpley, Richard, 1997:39).

بنابراین، باتوجه به ظرفیت‌های جامعه محلی و اهداف گردشگران می‌توان گردشگری روستایی را به ۸ دست، مجزا تقسیم نمود که عبارتند از:

۳,۱. گردشگری طبیعی (Natural Tourism): در این نوع از گردشگری عمدتاً بر جنبه‌ها و جاذبه‌های محیطی و طبیعی تأکید شده است و هدف پناه بردن به دامن طبیعت زیباست.

۳,۲. گردشگری فرهنگی (Cultural Tourism): در این شکل از گردشگری بر تاریخ، میراث فرهنگی و باستانی مردم روستایی تأکید می‌شود و هدف آشنایی و شناخت آن‌هاست.

۳,۳. اکو گردشگری (Eco Tourism): در این نوع علاوه بر جاذبه‌های طبیعی، گردشگر با زندگی و هنرهای اجتماعی مردم محلی، که خود در تعامل با جاذبه‌های طبیعی است، ارتباط دارد.

۳,۴. گردشگری دهکده (Village Tourism): در این شکل، گردشگر با خانوارهای روستایی زندگی می‌کند و در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی روستا مشارکت دارد.

۳,۵. آگرو گردشگری (Agro Tourism): در این شکل، گردشگران بدون برجای گذاشتن تأثیرات منفی بر روی اکوسیستم مناطق میزبان یا فعالیت‌های سنتی کشاورزان با آن‌ها در تعامل‌اند و مشارکت دارند.

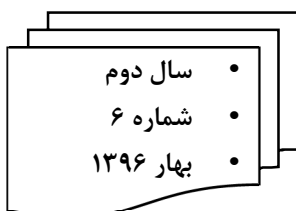
۳,۶. گردشگری مزرعه (Farm Tourism): در این شکل، به بررسی گردشگری روستایی به عنوان یک نهاد ویژه در سازمان‌ها می‌پردازند تا آن‌را به شرکت‌های کشاورزی ارتباط دهند و شامل اقامت و مشارکت در فعالیت‌های کشاورزی مزرعه است.

۳,۷. گردشگری محلی - روستایی (Rural Tourism): این نوع، شامل اردو زدن، اقامت در منازل اجاره‌ای، گشت و شکار در حیات وحش، بازاریابی صنایع دستی، جشنواره‌های فرهنگی و موسیقی، ورزش‌های ماجراجویانه، بازدید از مکان‌های تاریخی و در واقع هرگونه فعالیت تفریحی ممکن در نواحی روستایی است. (Holland; Burian and Dixey; 2003; 7)

۸,۳. گردشگری سبز (Green Tourism): این نوع گردشگری، بیشتر طرفدار محیط‌زیست است و بهترین روش برای توسعه ارتباط همزیستی بین محیط‌زیست طبیعی و اجتماعی است. (افراخته، ۱۳۹۳: ۱۳۳-۱۳۲).

۴. گردشگری روستایی

امروزه، گردشگری روستایی یکی از شاخص‌های عمده ساختاری و کارکردی برنامه‌های توسعه در بسیاری از کشورهای جهان می‌باشد و هدف آن همانا کمک به جوامع محلی برای پیشبرد فعالیت‌ها و اهداف توسعه می‌باشد و اولویت را به نیازمندی‌ها و ظرفیت‌های مردم

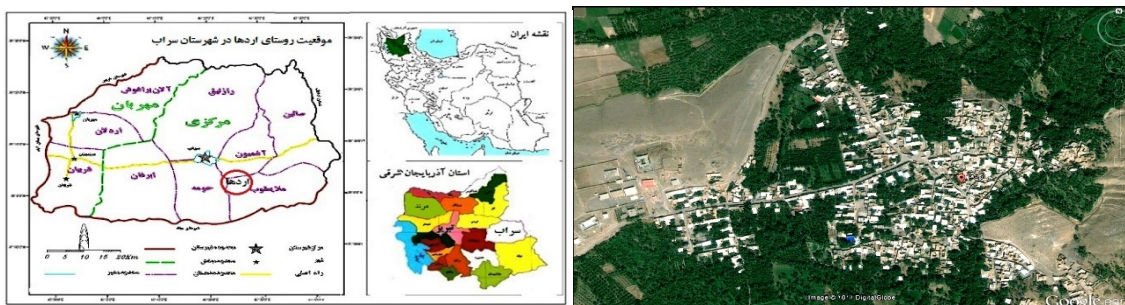

محلی می‌دهد. توسعه روستایی یکی از پیامدهای توسعه گردشگری روستایی است. توسعه روستایی از دیدگاه‌های متعددی مورد بررسی قرار گرفته و هر دیدگاه بنابر چهارچوب نظری خود، توسعه روستایی را مورد بررسی و مطالعه قرار داده است؛ تا جایی که برخی بر این باورند که هدف توسعه روستایی، صرفاً تحول وضعیت و شرایط روستاها از نظر اقتصادی نیست، بلکه توسعه متعادل اجتماعی و اقتصادی مناطق مشخص همراه با توجه خاص به حداکثر بهره‌برداری از منابع محلی و توزیع عادلانه و گسترده‌تر منافع ناشی از توسعه مطرح است. در این میان، یکی از بخش‌های اقتصادی که در توسعه روستایی کمتر به آن توجه شده است، توسعه گردشگری روستایی است. در زمینه ارتباط بین گردشگری روستایی و توسعه روستایی، ۳ دیدگاه مطرح است: دیدگاه اول، گردشگری را به‌عنوان راهبردی برای توسعه روستایی به‌کار می‌گیرد؛ این دیدگاه، با ارائه برنامه‌هایی در پی آن است که شرایطی ایجاد کند تا بتوان هم از منابع طبیعی و انسانی آنها بهره‌برداری کرده و هم ایجاد درآمد و افزایش رفاه ساکنان نواحی روستایی را به‌همراه داشته باشد. در دیدگاه دوم، گردشگری به‌عنوان سیاستی برای بازساخت سکونتگاه‌های روستایی مورد توجه قرار می‌گیرد و در دیدگاه سوم، گردشگری روستایی به‌عنوان ابزاری برای توسعه پایدار و حفاظت از منابع طبیعی مطرح است. این دیدگاه خواهان رشد بلندمدت گردشگری بدون اثرات مخرب بر زیست‌بوم‌های طبیعی می‌باشد (رکن الدین افتخاری و قادری، ۱۳۸۱: ۲۳).

گردشگری روستایی به‌عنوان یک‌عامل بسیار موثر، فعالیت‌های اقتصادی و مشاغل مختلف را در روستاها ایجاد کرده و به‌این لحاظ می‌توان گفت، بر میزان درآمد و سطح فقر روستاییان تأثیر داشته است. در واقع، گسترش گردشگری روستایی باعث روی آوردن مردم به فعالیت‌های سازنده، رونق اقتصادی و کاهش فقر شده و این موضوع، حساسیت پیرامون ریشه‌های مواجهه با فقر را افزایش داده و با توجه به مطرح بودن مناطق روستایی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین کانون‌های فقر، توجه بیشتر به این مناطق را در پی داشته است. توسعه گردشگری در نواحی روستایی از یک سو، می‌تواند نقش مهمی در متنوع‌سازی اقتصادی جوامع روستایی داشته و بستر و زمینه‌ساز توسعه پایدار روستایی باشد و از طرف دیگر، وسیله‌ای برای تحریک رشد اقتصادی ملی به‌حساب آید (شریف‌زاده و مرادنزادی، ۱۳۸۱: ۵۳). بنابراین می‌توان گفت، گردشگری روستایی یکی از صنایع بزرگ است که می‌تواند در راستای رسیدن به توسعه اقتصادی و کاهش فقر مؤثر باشد. یکی از بزرگترین منافع گردشگری در نواحی روستایی، ایجاد درآمد برای افراد شاغل در گردشگری است که اغلب آن‌ها را افراد محلی و بومی تشکیل می‌دهند. بنابراین اولین تأثیر اقتصادی گردشگری، افزایش درآمد فردی و یا عمومی ساکنان بومی است. این کارکردهای گردشگری روستایی می‌تواند به‌حل معضل بیکاری، کاهش نرخ مهاجرت جمعیت روستایی به کلان‌شهرها و کنترل گسترش حاشیه‌نشینی بیانجامد و به‌انتقال آرام نیروی بیکار پنهان و آشکار از بخش کشاورزی به سمت بخش‌های خدماتی و فرصت‌های شغلی جدید با تأکید بر خود اشتغالی کمک بزرگی کند.

۵. یافته‌های تحقیق

۵-۱- محدوده مورد مطالعه این پژوهش، روستای اردها است. این روستا، از توابع بخش مرکزی شهرستان سراب در استان آذربایجان شرقی، در مسیر جاده سراب- اردبیل و در فاصله ۱۰ کیلومتری جنوب شرقی این شهرستان و در بخش شمالی ارتفاعات بزقوش با مختصات جغرافیایی ۴۷ درجه شرقی و ۳۷ شمالی واقع شده است. (https://fa.m.wikipedia.org/wiki/. September 28, 2016). به‌دلیل قرارگرفتن این روستا در دامنه کوه و برخورداری از منابع غنی آب، به‌یکی از سرسبزترین مناطق شهرستان سراب تبدیل شده است و جاذبه‌های طبیعی از جمله آبگرم‌رمانی آن موجب شکل‌گیری صنعت نوپای گردشگری در این منطقه شده است همچنین انتخاب روستای اردها به‌عنوان روستای هدف گردشگری از سوی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مؤید این گفته است.

شکل (۱) محدوده مورد مطالعه (نگارنده، ۱۳۹۵)

شکل (۲) بافت روستای اردها (همان)

جاذبه‌های گردشگری روستای اردها را می‌توان به‌دو دسته کلی جاذبه‌های طبیعی و جاذبه‌های تاریخی-فرهنگی تقسیم کرد:

جاذبه‌های طبیعی: طبیعت‌دوستی یکی از عوامل مهم و کلیدی در ایجاد، رونق و توسعه صنعت گردشگری است. روستای "اردها" هم‌اتوجه به موقعیت جغرافیایی و طبیعی خاص خود، در حال تبدیل شدن به یکی از نقاط گردشگری مهم در سطح شهرستان سراب و در بلندمدت در سطح استان آذربایجان شرقی است؛ (چشمه آب‌درمانی): این چشمه در سه کیلومتری روستای اردها و در یک منطقه سرسبز با آب و هوای مطبوع قرار گرفته است؛ این چشمه آب‌گرم در ردیف آب‌های سولفات‌سدیک قرار گرفته و مواد ویژه ناچیزی دارد. با توجه به استعداد چشمگیر منطقه اردها در حوزه گردشگری و استقبال قابل توجه مسافران، تعدادی آلاچیق، نمازخانه، بوفه، سرویس بهداشتی و راه دسترسی آسفالتی از میان باغات سرسبز منطقه، توسط اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در این منطقه احداث گردیده است. (باغ‌ها و مناظر طبیعی): طبیعت و باغات موجود در منطقه اردها به‌ویژه باغات درختان گردو، آلبالو، سیب، گلابی و زردآلو جلوه خاصی به منطقه بخشیده است. وجود کوچه‌باغ‌های متنوع و باصفا باعث به‌وجود آمدن فضای آرامش بخش برای پیاده‌روی شده است. گردوی این منطقه به‌خاطر داشتن کیفیت مرغوب، گردشگران زیادی را از مناطق مختلف به‌سوی خود می‌کشاند.

جاذبه‌های تاریخی-فرهنگی: (امامزاده پیر اردها): در جنوب شرقی روستا در منطقه "دانش‌قالا" یک مکان مذهبی به نام "پیرباغی" وجود دارد و مردم اهالی در مناسبت‌های مختلف به آنجا می‌روند و نذری احسان می‌کنند. این مکان به‌صورت خانه‌گلی می‌باشد که دوتا قبر در آن وجود دارد. بنابراین، در محور گردشگری قرار گرفتن روستای اردها، توجهات را به‌سه نکته مهم جلب می‌نماید: (۱) اولین نکته، وجوه طبیعی روستای اردها و به‌عبارتی ماهیت طبیعی این روستاست؛ روستای اردها با ویژگی‌های طبیعی خاص خود، جمعیت زیادی را در مقیاس اقامتگاه روستایی، در خود جای داده است و هر ساله میزبان گردشگران زیادی است. (۲) مردم اردها باید برای حفاظت از سیمای طبیعی روستا تلاش کنند. (۳) در نتیجه، همین مشارکت و تفکر عام‌المنفعه خواهد بود که موجب خواهد شد مجموعه اردها و ارده‌ایان از مشخصه گردشگری این منطقه برخوردار و منتفع گردند. بدین ترتیب، مدل SWOT روستای هدف گردشگری اردها به‌صورت زیر قابل بررسی و مطالعه می‌باشد:

<p>(W) - عدم وجود امکانات رفاهی و تسهیلات گردشگری - عدم مشارکت جامعه محلی در برنامه‌های توسعه گردشگری - مناسب نبودن راه دسترسی به روستا و لزوم بهسازی آن</p>	<p>(S) - برخورداری از جاذبه‌های بکر طبیعی و منابع غنی آب (درمانی) - داشتن مزیت نسبی به‌لحاظ ساختار طبیعی و موقعیت جغرافیایی - برخورداری از آب و هوای مطبوع، مؤلفه مؤثر در توسعه گردشگری</p>
<p>(T) - توزیع فضایی نامناسب گردشگران و تأکید بر جاذبه آب‌درمانی - تردد گردشگران باعث کاهش سطح آسایش و آرامش ساکنان محلی - وجود تورم محلی و آلودگی زیست‌محیطی و تخریب منابع طبیعی</p>	<p>(O) - تبدیل شدن به قطب گردشگری روستایی با توجه به ظرفیت‌ها - رونق کسب و کار منجر به افزایش درآمد ساکنان محلی و بومی - بهبود امکانات، زیرساخت‌ها و ارتقای سطح رفاه جامعه محلی</p>

۶. نتیجه گیری

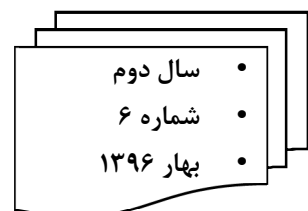
براساس نتایج تحقیق، می توان گفت، صنعت گردشگری روستایی دارای پتانسیل های بسیاری است که می تواند جزو گزینه های مناسب برای کسب درآمد، اشتغال زایی و ایجاد تغییرات مثبت در درآمد روستایی در نظر گرفته شود؛ بنابراین این موضوع نیازی محسوس برای توسعه و احیای اقتصاد روستایی است که علاوه بر گسترش گردشگری، باعث ورود روش های امروزی کشاورزی در نواحی روستایی شود. پس در این میان، صنعت گردشگری و توسعه آن ابزاری ضروری برای برنامه ریزی توسعه روستاها به شمار می آید، صنعت گردشگری به شکوفایی اقتصاد روستایی و ایجاد راهی برای عرضه تولیدات محلی و ایجاد ارزش افزوده بسیار کمک می کند (Augustin؛ 1998). صنعت گردشگری روستایی از یک طرف با تنوع بخشی به اقتصاد محلی و از طرف دیگر با تحرک رشد اقتصاد محلی می تواند نقش ارزنده ای در توسعه مناطق روستایی و در نهایت توسعه ملی ایفا نماید. در توسعه گردشگری روستایی باید چهار بعد؛ پایداری اکولوژیکی (حفظ و بهبود تنوع زیست محیطی و بیولوژیکی)؛ پایداری فرهنگی (حفظ و بهبود ارزش های انسانی و فرهنگی)؛ پایداری اقتصادی (کارآمدی اقتصادی و حمایت از منابع نسل های آتی) و پایداری محلی (توجه به خواسته های مردم محلی و توانمندسازی آنها) مورد توجه قرار گیرد (ضیایی شروان و براتی، ۱۳۸۵: ۳۰-۲۷).

در حال حاضر، یکی از بزرگترین منافع گردشگری در نواحی روستایی، ایجاد درآمد برای افراد شاغل در گردشگری است که اغلب آنها را افراد محلی و بومی تشکیل می دهند. بنابراین اولین تأثیر اقتصادی گردشگری، افزایش درآمد فردی و یا عمومی ساکنان بومی است. این کارکردهای گردشگری روستایی می تواند به حل معضل بیکاری، کاهش نرخ مهاجرت جمعیت روستایی به کلان شهرها و کنترل گسترش حاشیه نشینی بیانجامد و به انتقال آرام نیروی بیکار پنهان و آشکار از بخش کشاورزی به سمت بخش های خدماتی و فرصت های شغلی جدید با تأکید بر خوداشتغالی کمک بزرگی کند.

کشور ایران به لحاظ برخورداری از بافت روستایی خاص در مناطق و استان های مختلف و وجود جاذبه های مختلف فرهنگی- اجتماعی، اقتصادی، طبیعی- اکولوژیکی و ... یکی از کشورهای مستعد و پتانسیل دار برای توسعه گردشگری روستایی و کسب درآمد به منظور بهبود کیفیت زندگی روستاییان می باشد. نتایج تحقیق نشان می دهد که روستای هدف گردشگری اردها به پشتوانه برخورداری از مواهب طبیعی، اقلیم مناسب و منابع غنی آب پتانسیل های مناسبی برای توسعه فعالیت های گردشگری روستایی را دارا می باشد. بنابراین، این روستا با داشتن چنین جاذبه ها و پتانسیل هایی می تواند جایگاه ویژه ای در حوزه گردشگری داشته باشد و توسعه این صنعت باعث تحول اقتصادی، اجتماعی و افزایش اشتغال در روستای هدف گردشگری اردها خواهد شد و در سطح کلان می تواند منجر به پیشرفت، گسترش و اشاعه فرهنگ، تمدن و صنعت گردشگری کشور ایران در سطح بین المللی و جهانی شود.

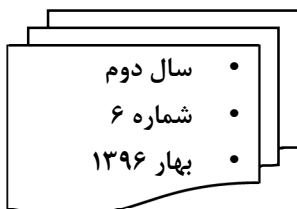
براین اساس، راهکارهای زیر برای توسعه گردشگری در روستای اردها پیشنهاد می شود:

- تبلیغ جاذبه های گردشگری روستایی در رسانه های عمومی در سطح استانی و ملی
- ایجاد و تنظیم برنامه جامع برای توسعه صنعت گردشگری روستایی در کشور ایران
- استفاده از توان های محیطی و طبیعی روستا (کوهنوردی، پیاده روی، طبیعت گردی، صخره نوردی و ...)

-----نقش و عملکرد روستاها و گردشگری روستایی در توسعه گردشگری ایران (مطالعه موردی: روستای هدف گردشگری اردها)

- سرمایه‌گذاری در بخش زیرساخت‌ها و امکانات فضاهای محیطی و گردشگری روستا

۷. منابع

- افراخته، حسن (۱۳۹۳)، جغرافیای روستایی ایران، انتشارات سمت، تهران
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا و قادری اسماعیل (۱۳۸۱)، نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی، نشریه مدرس علوم انسانی، دوره ۶، شماره ۲، ص ۴۱-۲۳.
- رضوانی، محمدرضا (۱۳۸۷). "توسعه گردشگری روستایی (با رویکرد گردشگری پایدار)، تهران: دانشگاه تهران.
- شریف‌زاده، ابوالقاسم؛ مرادنژادی، همایون (۱۳۸۱)، توسعه پایدار و گردشگری روستایی، مجله جهاد، شماره ۲۵۱ و ۲۵۰، ص ۶۳-۵۲
- ضیایی‌شروان، محمود و براتی، علی‌اکبر (۱۳۸۵)، جزوه آموزشی توسعه روستایی و ترویج کشاورزی، سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی، مشهد
- یعقوبی، جعفر (۱۳۹۲)، موانع توسعه گردشگری روستایی، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، سال ۳۸، شماره ۴، شماره پیاپی ۱۱۱.
- یعقوب‌زاده، رحیم (۱۳۹۳). "گونه شناسی گردشگری ارائه چهارچوبی برای تقسیم بندی انواع گردشگری". انتشارات جامعه شناسان. تهران.

- Agustin; M... ;1998 ;National Strategies For Rural Tourism Developmentand Sustainability The Experience; Journal Of Sustainble Tourism WOL.4; NO3; P.P. 3-33

- Holland, G., Burian, M. and Dixey, L. (2003), Tourism in poor rural areas, diversifying the product and expanding the benefits in rural Areas, p. 7 .

- Lane, B. (2009). Rural tourism: An overview. In T. Jamal, &M. Robinson (Eds.), The SAGE.

- OECD (1994). Tourism policy and international tourism in OECD countries, OECD Publication.

- Sharpley, Richard, and Julia Sharpley. (1997). Rural Tourism: An Introduction. London:International Thomson Business Press.

- Soteriades, M. (2002), "Tourism and environment in ural", Available on the website : [www.fund.Acbe/ r prelude](http://www.fund.Acbe/r%20prelude), p617;

<http://www.sazesafar.com/%D8%B4%D9%86%D8%A7%D8%B3%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%DB%B4%DB%B6%DB%B4-%D8%B1%D9%88%D8%B3%D8%AA%D8%A7%DB%8C-%D9%87%D8%AF%D9%81-%DA%AF%D8%B1%D8%AF%D8%B4%DA%AF%D8%B1%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%DA%A9%D8%B4%D9%88%D8%B1/>